

.....

STRATEGIPLAN 2004 - 2015 FÖR STADSBIBLIOTEKET I JAKOBSTAD

Godkänd av biblioteksnämnden 13.05.2004 BIB§ 37/2004

.....

VISION

Biblioteket i centrum.

Stadens bästa informationskanal, där kunden är kung, kunskapen demokratisk och läsningen fri.

Vårt stadsbibliotek skall av de allmänna biblioteken i Finland vara bland de bättre, och vad gäller de tvåspråkiga, vara bland de bästa.

Utvecklingen mot ett kunskaps- och informationssamhälle ställer nya krav på personalens arbetsbetingelser och bibliotekets utrustningsnivå. Samtidigt medför det mångkulturella samhället nya arbetsformer. Beslutsfattarnas medvetenhet om bibliotekets centrala roll i denna omdaning är stark och kommer att stärkas. Man satsar aktivt på biblioteket.

VERKSAMHETSIDE

Biblioteket fungerar som en mötesplats, där människorna själva har möjlighet att aktivt söka efter kunskap, hitta vägar till förnyelse, få nya läsoplevelser och ta del av ett brett medialt kulturutbud. Biblioteket som institution verkar för att befrämja positiva värden och värderingar och uppmuntrar kunderna i källkritiskt tänkande. På biblioteket finns redskap och verktyg för kvalitativt informationssökande, och en kunnig personal med överblick över mediautbudet.

Till bibliotekets verksamhet hör att anskaffa information i ordets vidaste bemärkelse, att ordna och lagra informationen för att kunna ta fram efterfrågad information och därmed stöda olika befolknings- och åldersgrupper i studier och arbetsaktiviteter, såväl praktiska som allmänskulturella, m.a.o. skapa förutsättningar för en god livskvalitet både i arbetslivet och på fritiden.

Syftet med de allmänna bibliotekens biblioteks- och informationstjänster är enligt gällande bibliotekslag (904/1998) att främja befolkningens lika möjlighet till bildning, litterära och konstnärliga intressen, fortlöpande utveckling av kunskaper och färdigheter samt medborgerliga färdigheter, internationalisering och till livslångt lärande. Biblioteksväsendet bör också, enligt samma lag, arbeta för att virtuella och interaktiva nättjänster samt deras kulturrelaterade innehåll utvecklas.

Stadsbiblioteket i Jakobstad har goda lokala yttre verksamhetsförutsättningar genom att bibliotekshuset är beläget i stadens absoluta centrum. Biblioteket utgör en central kulturinstitution för en levande stadskärna. Här ges invånarna i regionen ett utrymme för trivsel, delaktighet och socialt umgänge i ett alltmer mångkulturellt samhälle. Här utgör stadens tvåspråkighet en naturlig grundval och potential för att utveckla regionen.

TILLGÅNG OCH KVALITET PÅ SERVICE

Öppenhet och pålitlighet:

Biblioteket är öppet för alla. Biblioteket har klara och synliga regler, och informerar öppet om sin verksamhet på sina hemsidor och via anslag och annonsering. För biblioteksverksamhetens demokratiska förankring, med linjedragningar och utveckling, finns en biblioteksnämnd.

Service till kunderna baseras på regler, avtal och följande av gemensamt uppgjord praxis, med aktuell information samt datasekretess. Förutsättningarna för detta är ett välfungerande adb-system, klara arbetsprocesser, upprätthållande och utvecklande av hela personalens yrkeskunskaper och orientering.

Stadsbibliotekets uppgifter:

Biblioteket bör trygga medborgarnas jämlika tillgång till informations- och kulturkällor.

Som ett allmänt kommunalt bibliotek är stadsbiblioteket informationscentrum och inlärningsmiljö för en stor mängd studerande. Stadsbiblioteket ger, genom personalens kunskaper i informationssökning och genom att ingå i och vara med om att bygga upp biblioteksnätverk, lokalbefolkningen tillgång till dokument och informationskanaler från, i princip hela världen.

De allmänna biblioteken torde, vid sidan om grundundervisningen, vara den offentliga förvaltningens viktigaste redskap när det gäller att förverkliga grundförutsättningarna för medborgarskap i informationssamhället

Bibliotekets serviceutbud till den äldre delen av befolkningen behöver breddas och anpassas ytterligare. Den nuvarande biblioteksverksamheten vid anstaltsbibliotek bör ses över.

Jakobstad ska även vara barnens och ungdomarnas stad. Biblioteket har många och långa traditioner av att arbeta med barn och ungdomar. Biblioteket har, och har under långa tider haft, en läsförmedlande uppgift.

Till bibliotekets uppgifter, gärna via samarbete med utbildningssektorn, kan ännu anses höra vissa utökade utbildningsuppgifter (användarutbildning) inom informationssökningsfältet.

Samarbetet mellan biblioteket och stadens skolor kan konkretiseras och utvecklas till en naturlig växelverkan. Nödvändiga personalresurser för detta arbete bör finnas tillgängliga.

Biblioteken har betydelse som främjare av läskunnighet och medverkar till inspiration för läsandet. Denna traditionella läskunnigheten ligger även till grund för den nya medialäskunnighet varmed innefattas förmåga att söka relevant information ur såväl tryckta som elektroniska källor och att kunna evaluera innehållet med källkritiskt förhållningssätt och få fram anpassad kunskap för eget bruk.

Biblioteket vårdar sig också om det historiska och kulturhistoriska arvet..

Stadsbiblioteket är, och det konkret genom sin hembygdssamling, en lokal expert vad gäller frågor som berör livet i staden och dess närmaste omgivningar. På detta område samarbetar vi sedan länge och fortsättningsvis med den största lokala experten på området dvs. stadens museum.

Andra naturliga samarbetsparter är arbetarinstitutet, kulturbyrån, turistbyrån, idrottsbyrån för att nu nämna några. Biblioteket kan utan större överdrifter sägas fungera som en slags grundförutsättning och/eller stödfunktion för många av stadens inrättningar.

De allmänna biblioteken har redan länge samarbetat i och byggt upp nätverk för att bredda tillgång till och ta fram specifik information. Tillgången till andra biblioteks, såväl allmänna som vetenskapliga samt olika specialbiblioteks kataloger via Internet är ett arbetsredskap vid fjärrlånehanteringen som snabbt breddar det egna lokala utbudet. Stadsbibliotekets hemsida är en strukturerad ingång till information över nätet, men också en del av bibliotekets ansikte utåt. Vårt biblioteket finns med i lokala, regionala och internationella nätverk.

Informationstjänsten vid stadsbiblioteket arbetar professionellt och ger personlig service genom att ta fram och värdera relevant information i rätt form för den enskilda kunden ur olika medier. Biblioteket är en mötesplats för individer och idéer, skapande och kreativitet i växelverkan med samhället

Bibliotekarierna har även en viktig roll som pedagogiska guider vid självstudier, fortbildning vidareutbildning samt inom de nya utbildningsformerna.

Biblioteket skall också vara öppet för samarbete med serviceproducenter inom tredje sektorn samt för deltagande i och genomförande av olika projekt.

Stadsbibliotekets tjänster består av:

- **vänlig och pålitlig kundservice med kunnig personal**
- **omfattande och tidsenliga samlingar, en egen databas, egna och gemensamma hemsidor**
- **omfattande och mångsidiga nätförbindelser**
- **ändamålsenliga utrymmen och modern utrustning**
- **trivsamt arbetsomgivning för både kunder och bibliotekets personal**
- **god och tidsenlig information på svenska och finska (även på andra språk)**

Att besökarna skall ha tillgång till bibliotekets databaser och informationstjänster via datanät är numera en självklarhet. Därför måste vi se till att datorer med nätuppkoppling finns i tillräckligt antal för både barn och vuxna. Dessutom skall kunderna ges möjlighet att använda standardprogramvara för bl.a. texthantering.

Biblioteksverksamheten utvecklas – även hos oss kommer låntagarna att erbjudas en möjlighet att själva låna, förnya och reservera böcker direkt via bibliotekskatalogen. För det här ändamålet behövs ett tillräckligt antal datorer, kringutrustning (automater), och programvara.

För att möjliggöra användning av bibliotekets tjänster över nätet, från hemmen och från studie- och arbetsplatser, behöver biblioteket göra tillräckliga satsningar på tidsenliga nätverkslösningar med snabba och kraftfulla databas-resurser och server-resurser integrerade i ett modernt och säkert web-användargränssnitt.

Stadsbibliotekets samlingar av fysiska mediabestånd består idag till 90 % av tryckt material medan audiovisuella upptagningar finns i storleksordningen 10% . Det finns orsak att öka ansträngningarna att skaffa även annat än tryckt material.

I mån av möjlighet och i takt med utvecklingen i det omgivande samhället, kan biblioteket även ge befolkningen tillgång till nya medieformer genom att skaffa användarlicenser för elektroniska böcker och tidskrifter, samt digitalt audiovisuellt material.

Biblioteket följer med sin tid och är öppet för nya massmediala produkter och applikationer.

Utvärdering av bibliotekets tjänster i praktiken:

Utvärdering med statistiska jämförelser (officiell nationell biblioteksstatistik). För utvärderingen behövs även en del indikatorer som beskriver hur målen nås på lokal nivå. Kommunens och regionens ålders- , språk- , service- och näringsstruktur och andelen personer med främmande språk påverkar behovet av biblioteks- och informationstjänster.

För en kontinuerlig dialog mellan personal, biblioteksdirektör och nämnd kunde en visionär samarbetsgrupp grundas för att årligen följa upp målsättningarna och revidera de delar av strategin som behöver förbättras.

NYCKELTAL / KRITISKA FRAMGÅNGSFAKTORER

Kvalitetskriterier enligt: Laatusuosituksen tietoyhteiskunnan kirjasto- ja tietopalvelulle // Kirjastopoliittinen ohjelma 2001-2004

Ovannämnda kvalitetskriterier är rekommendationer, och som rekommendationer har de en viss relevans även för längre tid.

Stadsbibliotekets jämförelsetal är från 2003 års statistik.

Effektivitetsperspektiv:

Den procentuella andelen av kommuninvånarna som lånar från biblioteket
(beskriver indirekt biblioteksverksamhetens effekter)

Kirjastopoliittinen: minst 45 % Stadsbiblioteket: 53,44%

Vår målsättning: 55 %

Fysiska biblioteksbesök/invånarantal i kommunen

(beskriver indirekt biblioteksverksamhetens effekter)

Noteras bör att biblioteket erbjuder många andra tjänster förutom lån av material

Kirjastopoliittinen: minst 10 Stadsbiblioteket: 13,42 (261 138 besök)

Vår målsättning: 15

Virtuella biblioteksbesök på bibliotekets web-adress

(visar tillgången på och effektiviteten i nättjänsterna)

Stadsbiblioteket: 50 684 (16,2% av alla besök sammanlagt)

Vår målsättning: höga siffror (många virtuella besök)

Vi arbetar för att virtuella och interaktiva nättjänster samt deras kulturrelaterade innehåll utvecklas (i enlighet med en uttalad målsättning i gällande bibliotekslag).

Effektivitets- och lönsamhetsindex

(Personalkostnader + Kostnader för medieanskaffningar) /

(Fysiska besök + Totalutlåning)

1,21

Vår målsättning: ett bättre (=lägre) värde, främst genom att höjning av medieanslagen.

Medieanslagets betydelse kan inte överskattas. Tillgång till aktuell litteratur och adekvat information är resurskrävande.

(Kirjastopoliittinen ger som riktvärde nyanskaffning minst 400 böcker/1000 invånare och anskaffning av annat material 100 exemplar/1000 invånare.)

Kundperspektiv:

Kundtillfredsställelse, och lyckade servicetillfällen

(visar om kunden fick det material eller svar från informationstjänsten för det som frågades efter, och om detta svarar mot kundens behov av information och kunskap)

Effektias Kuntapalvelut 2001 Asukaskyselyn tulokset 33 kunnassa. ”Miten kirjastopalvelu on hoidettu kunnassa”. Jakobstad: 85 % hyvin, 14 ei osaa sanoa, 1% huonosti

Vår målsättning: att ytterligare förbättra.

(Kirjastopoliittinen: Biblioteks- och informationstjänsterna för 80% av kommuninvånarna på högst 2 kilometers avstånd. Kunddatorer med internetuppkoppling ca 1 /1000 inv. Tillgänglighet genom öppethållning i större städer så att minst ett bibliotek är öppet kl 10 –20 plus lördagsöppet.)

Ekonomiskt perspektiv:

Kostnader för ett lån

(Omkostnader under statistikåret / Totalutlåning)

Noteras bör att ett lyckat biblioteksbesök inte nödvändigtvis förutsätter att kunden lånar något. Det är fullt möjligt att kunden får svar på sina frågor via tryckta källor i bibliotekets samlingar, eller via sökning i databaser som biblioteket prenumererar på.

2,72 euro

Vår målsättning: en lägre siffra genom högre antal lån

Jämför: Kirjastopoliittinen: 18 lån/invånare Stadsbiblioteket: 19,09

Kostnader för ett fysiskt besök

(Omkostnader under statistikåret / Fysiska besök)

3,87 euro

Vår målsättning: en lägre siffra genom högre antal besökare

Jämför:

Kirjastopoliittinen: minst 10 besök/invånare Stadsbiblioteket: 13,42 (261 138 besök)

Cirkulation av materialet

Lånecirkulation = Utlåning / Mediabestånd

Ett mätetal som påvisar något om hurvida bibliotekets mediabeståndet svarar mot kundernas behov.

1,98

Vår målsättning 1: att i första hand förbättra utlåningen. Tvåspråkigheten kräver i många fall dubbel lagerhållning i bokmagasinet.

Vår målsättning 2: Bokmagasinen granskas och vissa delar av materialet avskrivs lokalt och överförs till Depåbiblioteket i Kuopio.

Personalperspektiv:

Antalet anställda totalt, årsverke/1000 invånare

Behovet av personal kan variera rätt mycket i kommunernas bibliotek beroende på i hur hög grad biblioteket ska vägleda kommuninvånarna i informationshantering. Utvecklingen av de virtuella tjänsterna påverkar också detta. Graden av självbetjäning inverkar. Tvåspråkigheten inverkar, liksom behovet att informera och betjäna på flera främmande språk. Bibliotekets fysiska utformning inverkar: antal ingångar, antal våningar, antalet bemannade betjäningsskåp.

Bibliotekets roll som objektiv och offentlig institution bör markeras i ett alltmer marknadsanpassat samhälle. Personalens specialkunskaper och den breda allmänna kunskapsbas som behövs tillsammans med social kompetens och olika färdigheter bör även synas i lönesättningen, samtidigt som även andra attraktionsfaktorer för att välja ett arbete på ett bibliotek bör finnas och beaktas, eftersom det framöver kan bli allt svårare att rekrytera utbildad personal.

Vår målsättning: tillräckligt med personal för tillräckligt väl definierade uppgifter

Jämför: Kirjastopoliittinen: 1/1000invånare. Stadsbiblioteket: 1,04

Hur nöjd är personalen med sitt arbete

Trivsel på arbetsplatsen undersöks genom enkäter och utvecklingssamtal

Vår målsättning : På kortare sikt att vår enhet hålls kring medeltalet för alla enheter i staden ,på längre sikt att komma högre upp på skalan.

Antalet kursdagar/år/anställd(personarbetsår)

Beskriver en form av kompetensutveckling.

Vår målsättning: Personalutbildning för anställda vid Stadsbiblioteket minst enligt maximum på stadens allmänna målsättning, helst mycket mera.

Jämför :Kirjastopoliittinen: minimum 6 dagar, målsättning 12 dagar

.....

De allmänna bibliotekens omkostnader utgör cirka 1% av kommunernas driftskostnader och 4,4 % av utgifterna för kultur- och undervisningsväsendet. (Källa: Biblioteksstrategi 2010. Policy för tillgång till kunskap och kultur. Undervisningsministeriets publikationer 2003:8)

Enligt ovannämnda källa, Biblioteksstrategi 2010, tar undervisningsministeriet fasta på och uppmärksammar följande former för samarbetet bibliotek och skola:

/ ... /

”Såvida grundskolorna och gymnasierna inte har

fackpersonal, som ansvarar för utvecklandet av bibliotekstjänster, rekommenderar undervisningsministeriet att kommunerna organiserar servicen genom att anställa en pedagogisk informatiker för en kommun eller regionalt; genom att köpa tjänster t.ex. av ett allmänt bibliotek, så att 1-3% av undervisningsväsendets driftskostnader riktas till den instans som arrangerar bibliotekstjänsterna; genom att grunda ett skolbibliotek (stora skolor) som utvecklas professionellt.

Undervisningsministeriet betonar att informationsförsörjning för undervisning och inläring inte skall inrättas eller utvecklas som något separat, utan alltid i långsiktigt samarbete med övriga bibliotek. Det bör finnas kunskande och beredskap att utnyttja redan existerande biblioteks nätverk, service och god praxis på ett sätt som är lämpligt för de egna behoven. Det lönar sig inte att börja bygga nya dubblerande organisationer och funktioner, ”uppfinna hjulet på nytt”, utan att i redan existerande bibliotekstjänster utveckla funktioner som betjänar utbildningen.

/ ... /

.....

Stadsbiblioteket i Jakobstad ser samarbetet med skolektorn som en kritisk framgångsfaktor för biblioteksverksamheten och för skolektorn och för staden som helhet.

Under perioden 2004 –2015 kommer det sålunda att behövas RESURSER FÖR UTÖKAD BIBLIOTEKSVERKSAMHET MED INRIKTNING PÅ SAMARBETE MED SKOLORNA.

Grunden är lagd genom mångårigt småskaligt samarbete. Nya erfarenheter har på senare tid inhämtats genom ett antal av undervisningsministeriet understödda projekt, det senaste i mycket nära samarbete med grundskolorna i staden. Men projekten är som sig bör, tillfälliga till sin natur. För fortsatt verksamhet krävs lokala resurser.